

VERONMAKSAJAIN KESKUSLIITTO RY
Kalevankatu 4
00100 HELSINKI

LAUSUNTO
24.2.2026

VALTIOVARAINVALIOKUNNAN VEROJAOSTOLLE

**LAUSUNTO HALLITUKSEN ESITYKSESTÄ EDUSKUNNALLE LAIKSI HARMAAN
TALouden SELVITYSYKSIKÖSTÄ ANNETUN LAIN MUUTTAMISESTA JA ERÄIKSI
SIIHEN LIITYVIKSI LAEIKSI (HE 183/2025 vp)**

Esityksessä ehdotetaan muutoksia lakiin Harmaan talouden selvitysyksiköstä sekä eräisiin muihin lakeihin.

Harmaan talouden selvitysyksiköstä annetun lain mukaan selvitysyksikön tehtävänä on muun ohessa laatia velvoitteidenhoitoselvityksiä viranomaiselle. Nykyisin harmaan talouden selvitysyksikkö voi laatia velvoitteidenhoitoselvityksiä ja ilmiöselvityksiä harmaan talouden ilmiöistä ainoastaan liittyen organisaatioiden toimintaan. Muussa kuin organisaatiohenkilöasemassa olevien luonnollisten henkilöiden toimintaa ei voida nykyisin puitteissa selvittää. Esityksessä ehdotetaan, että selvitysyksikkö voisi jatkossa laatia ilmiöselvityksiä liittyen kaikkien luonnollisten henkilöiden toimintaan sekä laatia velvoitteidenhoitoselvityksiä myös sellaisista luonnollisista henkilöistä, joilla ei ole kytkentöjä organisaatioihin asemansa tai omistustensa perusteella.

Velvoitteidenhoitoselvitysten tarkoituksena on nykyisin kuvata organisaation tai organisaatiohenkilön toimintaa, taloutta sekä veroihin ja lakisääteisiin eläke-, tapaturma- ja työttömyysvakuutusmaksuihin sekä tullin perimiin maksuihin liittyvien velvoitteiden hoitamista sekä kytkentöjä muihin organisaatioihin ja organisaatiohenkilöihin. Harmaata taloutta ilmenee kuitenkin myös luonnollisten henkilöiden toiminnassa ja harmaan talouden toimintamuodot ovat viime vuosina moninaistuneet. Riskejä harmaasta taloudesta liittyy erityisesti työnteon ja yrittämisen uusiin muotoihin ja virtuaalivaluuttasijoituksiin, minkä vuoksi esityksessä on arvioitu perustelluksi laajentaa harmaan talouden selvitysyksikön toimivaltuuksia nykyisestä.

Veronmaksajain Keskusliitto pitää Harmaan talouden selvitysyksikön toimintaa tärkeänä. Se edistää harmaan talouden torjuntaa helpottamalla viranomaisten välistä tietojenvaihtoa sekä tekemällä näkyväksi harmaan talouden ilmiöitä. Myös tarve laajentaa velvoitteidenhoito- ja ilmiöselvitysten laatimisalaa sellaisiin luonnollisiin henkilöihin, joilla ei ole organisaatiokytköstä, on ymmärrettävä.

Esityksessä todetaan, että harmaan talouden selvitysyksiköstä annetun lain nojalla selvitystä pyytävät viranomaiset eivät lakimuutoksen myötäkään saisi tietoja laajemmin, kuin mitä ne tällä hetkellä saavat keräämällä tiedot itse suoraan eri viranomaislähteistä. Velvoitteidenhoitoselvitys ei siis mahdollistaisi tietoja pyytävän viranomaisen nykyistä laajempaa tiedonsaantia vaan kysymys olisi käytännössä viranomaisella olevien tiedonsaantioikeuksien mukaisten tietojen pyytämisestä ja välittämisestä keskitetysti velvoitteidenhoitoselvityksellä. Velvoitteidenhoitoselvitys ei sisältäisi jatkossakaan selvitysyksikön tekemää arviota selvityksen kohteesta, vaan selvitys ainoastaan kokoaa selvitystä pyytävän viranomaisen puolesta muilta viranomaisilta ne tiedot, jotka selvitystä pyytävällä

viranomaisella lainsäädännön nojalla on oikeus muilta viranomaisilta saada. Velvoitteidenhoitoselvityksessä kuvataan ainoastaan selvityksen kohteena olevan tahon toimintaa ja taloutta sekä veroihin, lakisääteisiin eläke-, tapaturma- tai työttömyysvakuutusmaksuihin taikka tullin perimiin maksuihin liittyvien velvoitteiden hoitamista. Esityksessä todetaan nimenomaisesti, ettei esityksen mukainen harmaan talouden määritelmän muuttaminen merkitsisi selvitysyksikön toimialan laajenemista myöskään esimerkiksi aggressiivisen verosuunnittelun tutkimustoimintaan.

Ehdotuksen mukaan velvoitteidenhoitoselvitys voidaan laatia vain, jos se on välttämätön siinä tilanteessa, kun sitä pyydetään. Velvoitteidenhoitoselvitystä pyytävän viranomaisen vastuulla on arvioida, että pyydetyillä velvoitteidenhoitoselvityksen sisältämällä tiedoilla on hyväksyttävä ja lainmukainen käyttötarkoitus, ja että tiedot ovat välttämättömiä kulloistakin viranomaistoimea varten.

Veronmaksajain Keskusliitto pitää tärkeänä, ettei ehdotettu lakimuutos laajenna velvoitteidenhoitoselvitystä pyytävien viranomaisten olemassa olevia tiedonsaantioikeuksia tai velvoitteidenhoitoselvityksen sisältämien tietojen käyttötarkoitusta. Vaikka sääntely sinänsä puuttuu henkilötietojen ja yksityiselämän suojaan, arvioi Veronmaksajain Keskusliitto, että ehdotettu sääntely huomioi verovelvollisten oikeusturvanäkökohdat riittävällä tavalla ja että selvitysyksikön oikeus laatia selvityksiä ja käsitellä henkilötietoja on riittävästi rajattu.

Kati Hannikainen
lakiasiainjohtaja